

Prima instanță: Jud. Edineț, sediul Central (jud. Gh. Bîrsan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. S. Procopciuc, E. Grumeza, A. Garbuz)

DECIZIE

13 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător:

Tamara Chișca-Donveva

Judecători:

Dumitru Visternicean, Dumitru Mardari

Nina Vascan, Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Grib Doina, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Grib Doina împotriva lui Cozearschi Vadim, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Edineț cu privire la stabilirea paternității, stabilirea domiciliului și încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de Cozearschi Vadim și casată hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul Central din 6 aprilie 2017,

c o n s t a t ă:

La 20 ianuarie 2016, Grib Doina s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Cozearschi Vadim, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Edineț privind stabilirea paternității, stabilirea domiciliului și încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că în perioada anilor 2007- 2008, s-a aflat în relații de concubinaj cu pârâtul Cozearschi Vadim. Nu a înregistrat căsătoria la Oficiul Stării Civile Edineț, deoarece a considerat că este un aspect formal, important fiind relațiile spirituale, dragostea, dorința de a fi împreună și a avea copii.

Menționează că la xxxxx, s-a născut fiica comună xxxxx, care era dorită de ambii părinți, însă după nașterea copilului relațiile dintre ei s-au răcit, devenind clar că sunt persoane cu caracter diferit.

Susține că s-a adresat pârâtului de nenumărate ori pentru a depune la Oficiul Stării Civile declarație privind recunoașterea paternității asupra copilului minor.

Explică reclamanta că este dintr-o familie înstărită, astfel fiind asigurată material, iar copilul minor este atașat de ea, motiv din care domiciliul acestuia urmează a fi stabilit cu mama.

Declară că pârâtul nu participă la întreținerea copilului, nu acordă sprijin material, deși sunt necesare produse alimentare, instruire bună, locuință, tratamente medicale.

Solicită reclamanta recunoașterea paternității lui Cozearschi Vadim asupra copilului minor xxxxx, încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor în mărime de ¼ din toate veniturile și stabilirea domiciliului copilului minor cu mama.

Prin hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul Central din 6 aprilie 2016, a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Grib Doina.

S-a stabilit paternitatea lui Cozearschi Vadim asupra copilului minor xxxxx.

S-a stabilit domiciliul copilului minor xxxxx împreună cu mama Grib Doina.

S-a încasat de la Cozearschi Vadim în beneficiul Doinei Grib pensie pentru întreținerea copilului minor xxxxx în sumă de 911, 9 lei pe lună din toate veniturile lunare, începând cu data de 20 ianuarie 2016 până la atingerea majoratului copilului.

S-a încasat de la Cozearschi Vadim în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 150 de lei.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017, a fost admis apelul declarat de Cozearschi Vadim, s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul Central din 6 aprilie 2016 și s-a pronunțat o nouă hotărâre potrivit căreia acțiunea depusă de Grib Doina a fost respinsă integral ca fiind neîntemeiată.

La 8 februarie 2018, Grib Doina, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii instanței de fond.

În motivarea cererii de recurs a indicat că instanța de apel nu a luat în considerație probele concludente și pertinente prezentate întru confirmarea paternității și anume: declarațiile martorului Grib Petru Gheorghe; adeverința eliberată de Primăria satului Corpaci, prin care se confirmă faptul că Cozearschi Vadim s-a aflat în relații de concubinaj cu Grib Doina în perioada anilor 2007- 2008; imaginile foto comune a acestora împreună cu rudele sale și copilul minor.

Consideră că instanța de apel a examinat superficial cauza, invocând că expertiza serologică nu a fost efectuată numai din motivul neprezentării copilului. Astfel, decizia fiind emisă doar în baza declarațiilor lui Cozearschi Vadim.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Bălți a fost pronunțată la data de 14 noiembrie 2017.

Având în vedere că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost recepționată de către reprezentantul recurentei la data de 16 ianuarie 2018 (f.d.147), recursul declarat la data de 8 februarie 2018, se consideră depus în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

La 16 martie 2018, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților cererea de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Prin referința depusă la data de 13 aprilie 2018, Cozearschi Vadim a solicitat ca recursul declarat să fie considerat inadmisibil.

Alte referințe nu au parvenit.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 23 mai 2018, recursul declarat de către Grib Doina, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie, a fost considerat admisibil fiind transmis în Colegiul lărgit pentru a fi examinat în fond.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi probe.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Potrivit art. 241 alin. (1) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Din suportul probatoriu prezent la materialele dosarului rezultă că la 20 ianuarie 2016, Grib Doina s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Cozearschi Vadim, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Edineț, solicitând stabilirea paternității, stabilirea domiciliului și încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor.

Prin hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul Central din 6 aprilie 2016, a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Grib Doina. S-a stabilit paternitatea lui Cozearschi Vadim asupra copilului minor xxxxx. S-a stabilit domiciliul copilului minor

xxxxx împreună cu mama Grib Doina. S-a încasat de la Cozearschi Vadim în beneficiul Doinei Grib pensie pentru întreținerea copilului minor xxxxx în sumă de 911, 9 lei pe lună din toate veniturile lunare, începând cu data de 20 ianuarie 2016 până la atingerea majoratului copilului. S-a încasat de la Cozearschi Vadim în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 150 de lei.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017, a fost admis apelul declarat de Cozearschi Vadim, s-a casat integral hotărârea Judecătorei Edineț, sediul Central din 6 aprilie 2016 și s-a pronunțat o nouă hotărâre potrivit căreia acțiunea depusă de Grib Doina a fost respinsă integral ca fiind neîntemeiată.

În conformitate cu prevederile art. 47 alin.(5) din Codul familiei, paternitatea copilului născut în afara căsătoriei poate fi recunoscută de către tatăl său printr-o declarație comună a acestuia și a mamei copilului, depusă la organul de stare civilă.

Conform art. 48 din Codul familiei, dacă copilul este născut din părinți necăsătoriți între ei și în lipsa declarației comune a părinților sau a tatălui copilului, paternitatea se stabilește de către instanța judecătorească în baza declarației unuia dintre părinți, a tutorelui (curatorului) copilului sau a copilului însuși la atingerea majoratului.

La caz, s-a constatat că din momentul nașterii copilului xxxxx și până la momentul actual pretinsul tată Cozearschi Vadim nu a depus declarație scrisă la organul de stare civilă privind recunoașterea sa în calitate de tată al copilului menționat.

Astfel, pentru a se stabili paternitatea copilului născut în afara căsătoriei, trebuie să se dovedească faptul că pârâțul, care se pretinde a fi tatăl copilului, a avut relații sexuale cu mama acestuia în timpul legal al conceperii și faptul că copilul, a cărui paternitate se cercetează, a fost conceput din aceste relații.

Materialele cauzei atestă că potrivit adeverinței de naștere nr. xxxxx din 8 octombrie 2008, la xxxxx s-a născut fiica minoră xxxxx, a cărui mamă este indicată Grib Doina, iar tată- Grib Vadim (f.d.15).

Totodată, se reține că în perioada anilor 2007-2008 reclamanta/recurenta Grib Doina s-a aflat în relații de concubinaj cu pârâțul Cozearschi Vadim și au locuit la cet. Grib Petru, fapt ce se confirmă prin adeverința nr. 1291 din 16 decembrie 2015 eliberată de către Primăria satului Corpaci (f.d.13) și imaginile foto comune a acestora împreună cu rudele sale și cu copilul minor (f.d.57-60).

De asemenea, faptul dat a fost confirmat și în ședința de judecată de către martorul xxxxx care a fost preîntâmpinat de răspundere penală conform art. 312 din Codul penal (f.d.67).

Cu toate acestea, instanța de apel judecând cauza a făcut referire la insuficiența probelor întru stabilirea paternității lui Cozearschi Vadim în privința copilului minor xxxxx.

Ținând cont de interesul superior al copilului, instanța de judecată (judecătorul), în situația în care, la caz, nu există probe suficiente, va propune părților efectuarea unei expertize medico judiciare (expertiza ADN, expertiza serologică, expertiza dermatologică etc.).

Drept urmare, prin încheierea Curții de Apel Bălți din 12 iulie 2016 s-a dispus efectuarea expertizei medico-legale serologice cu formularea următoarelor întrebări: se exclude sau nu paternitatea cet. Cozeareschi Vadim față de copilul xxxxx, născută la data de xxxxx 2008 de cet. Grib Doina? S-a încredințat efectuarea expertizei Centrului de Medicină Legală mun. Chișinău, str. Corolenco 89. S-a împuternicit Centrul de Medicină Legală să desemneze orice expert, care se somează de răspundere penală conform art. 312 din Codul penal. S-a pus în obligația lui Cozearschi Vadim plata cheltuielilor pentru efectuarea expertizei și s-a atenționat despre decăderea din dreptul de efectuare a expertizei în caz de neachitare a plății.

Prin cererea depusă la data de 11 iulie 2016 de către reprezentantul apelantului Cozearschi Vadim, avocatul Martin Vasile, s-a comunicat instanței că expertiza nu s-a efectuat și experții sunt în imposibilitate de a efectua expertiza, deoarece părțile nu se prezintă la centrul de expertize pentru prelevarea probelor, în special mama Grib Doina și copilul minor xxxxx (f.d.116).

În contextul dat, instanța de apel a reținut că părțile nu doar o singură dată au fost invitate pentru prelevarea probelor și petrecerea expertizei, însă din motive necunoscute instanței reclamanta și fiica acesteia nu se prezintă. Totodată, instanța ierarhic inferioară nu s-a expus asupra faptului prezentării sau neprezentării apelantului Cozearschi Vadim la Centrul de Medicină Legală pentru prelevarea probelor biologice și achitarea cheltuielilor ce țin de efectuarea expertizei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că o astfel de abordare a instanței de apel este incorectă, deoarece la materialele cauzei lipsește informația oficială de la Centrul de Medicină Legală privind efectuarea expertizei sau imposibilitatea de a o efectua și motivele invocate în acest sens, instanța de apel bazându-se doar pe cele invocate de către reprezentantul apelantului.

Mai mult ca atât, la materialele dosarului nu au fost prezentate probe întru confirmarea executării încheierii Curții de Apel Bălți privind efectuarea unei expertize medico-legale serologice, care a fost pusă pe seama apelantului/ intimatului Cozearschi Vadim, ultimul limitându-se doar la prezentarea cererii sus invocate din 11 iulie 2016.

Or, potrivit pct.19 al Hotărârii explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție nr.5 din 21 decembrie 2015, eschivarea de la efectuarea expertizei este interpretată în defavoarea persoanei, care s-a eschivat de la efectuarea acesteia. Atât raportul de expertiză, cât și eschivarea de a participa la efectuarea expertizei urmează a fi apreciate în cumul cu alte probe.

Instanța de recurs susține că Curtea Europeană, în practica sa consecventă, a hotărât deja, în mai multe cauze privind prezumții legale de paternitate, că o situație în care era imposibil să se acorde prioritate realității biologice asupra unei prezumții legale de paternitate nu era compatibilă cu obligația de a garanta respectarea efectivă a vieții private și de familie, chiar și ținând seama de marja de apreciere de care beneficiază

statele (a se vedea Mizzi v. Maltei, parag., CEDO 2006-I (extrase); Shofman v. Rusia, 24 noiembrie 2005, parag. 45).

La fel, se evidențiază ca situații similare au fost examinate în cazurile Ostace v. România, 25 februarie 2014, parag. 33 – 52, Tavli v Turcia, 9 noiembrie 2006, parag. 36; İYİLİK v. Turcia, 6 decembrie 2011; I.L.V. v. România, 24 august 2010).

Pe baza celor prezentate, Colegiul judiciar este solidar cu opinia instanței de fond că, în lipsa unui raport de expertiză de tip ADN, declarațiile părților și a martorilor sunt suficiente pentru admiterea pretenției cu privire la stabilirea paternității.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) și (5) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate. Instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

Potrivit art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă, probe în pricini civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii.

În conformitate cu art. 122 alin. (1) din Codul de procedură civilă, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

În asemenea circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția dată în prezentul litigiu de către instanța de apel, incorectă, or, instanța s-a expus în privința raționamentului respingerii acțiunii, aplicând eronat legea materială și fără a da o apreciere tuturor probelor administrate.

Tot în această ordine de idei, instanța de recurs apreciază critic poziția instanței de apel, precum că în certificatul de naștere a copilului xxxxx este indicat *tată Grib Vadim*, însă o careva explicație plauzibilă referitor la numele tatălui indicat în certificatul de naștere, reclamanta nu a prezentat.

Or, potrivit art.23 alin.(4) din Legea nr.100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă, în cazul nașterii copilului din părinții necăsătoriți între ei, dacă lipsește cererea comună a părinților sau hotărârea instanței judecătorești privind stabilirea paternității, numele de familie a tatălui se scrie după numele familiei al mamei, iar prenumele tatălui la indicația mamei sau a persoanei care face declarația de naștere.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că prima instanță, temeinic și legal a ajuns la

concluzia privind admiterea integrală a acțiunii dispunând stabilirea paternității lui Cozearschi Vadim față de copilul minor xxxxx.

De asemenea, instanța corect a dispus stabilirea domiciliului copilului minor cu mama și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor.

În conformitate cu art. 38 alin.(2) lit. d) din Codul familiei, în cazul lipsei unui acord între soți prevăzut la alin.(1) sau dacă se va dovedi că acordul lezează drepturile și interesele copiilor minori sau ale unuia dintre soți, instanța judecătorească este obligată să stabilească cu cine dintre părinți vor locui copiii minori după divorț.

Potrivit art. 63 alin. (3) din Codul familiei, la determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

Respectiv, având în vedere actul concluzie privind examinarea condițiilor de trai a reclamantei (f.d.14), precum și avizul din data de 1 martie 2016 (f.d.36) eliberate de către Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Edineț, instanța de fond corect a stabilit domiciliul copilului minor xxxxx cu mama Grib Doina.

Conform art. 74 alin.(1), (2) și (3) din Codul familiei, părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material. Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă. Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale.

Art. 75 din Codul familiei, prevede că pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii. Quantumul cotelor stabilite la alin.(1) poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante. În cazul în care unii copii rămân cu un părinte, iar alții – cu celălalt, pensia de întreținere plătită în favoarea părintelui mai puțin asigurat se stabilește într-o sumă bănească fixă, determinată conform art.76.

Deci, instanța de fond just a dispus încasarea cuantumului pensiei de întreținere într-o sumă fixă conform prevederilor art. 76 din Codul familiei.

Potrivit art. 84 și 94 din Codul de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată. Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească părții care a avut câștig de cauză toate cheltuielile de judecată.

Drept urmare, prima instanță a dispus încasarea taxei de stat în mărime de 150 lei în folosul statului, pentru pretenția privind încasarea pensiei de întreținere a copilului minor, care nu a fost achitată la depunerea acțiunii.

În temeiul celor precitate, instanța de recurs reține că instanța de apel și-a fundamentat concluzia doar pe susținerile pârâtului/intimatului, a dat o apreciere arbitrară probelor și drept rezultat a aplicat eronat normele de drept material.

În plus, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, soluția dată de prima instanță conform normelor de drept material enunțate este legală și întemeiată, care a cercetat pertinent probele administrate la materialele pricinii și corect a soluționat litigiul dat.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, circumstanțele pricinii au fost constatate de prima instanță, însă normele de drept material au fost aplicate eronat de către instanța de apel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa integral decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de Procedură Civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Grib Doina, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017 și se menține hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul Central din 6 aprilie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Grib Doina împotriva lui Cozearschi Vadim, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Edineț cu privire la stabilirea paternității, stabilirea domiciliului și încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Dumitru Visternicean

Dumitru Mardari

Nina Vascan

Nicolae Craiu